

Gebiedszones, waterkwaliteit en de agrarische sector in Gemert-Bakel

Analyse van Politiek op Inhoud naar aanleiding van de stikstofbrief van het kabinet van 26 juni 2026

Bronverdeling · effectiviteit · lokale impact · grondwaarde · financiële verantwoordelijkheid

Kader

Politiek op Inhoud heeft onderzocht welke lokale gevolgen de aangekondigde gebiedszonering kan hebben voor Gemert-Bakel, welke vragen dit beleid oproept en welke informatie nodig is voordat een bestuurlijke positie verantwoord kan worden bepaald. Deze analyse vormt de inhoudelijke onderlegger bij de raadvragen die Politiek op Inhoud op vrijdag 25 september 2026 aan het college heeft gesteld.

KERN VAN DE ANALYSE

Eerst de feitelijke bronverdeling en het doelbereik in beeld. Daarna pas bepalen welke maatregel effectief en proportioneel is en hoe economische gevolgen en compensatie worden geregeld.

Totstandkoming

Bij broninventarisatie, gegevensanalyse, GIS-onderzoek, controle van openbare bronnen en structurering is AI-ondersteuning gebruikt. De onderzoeksvragen, bronselectie, bestuurlijke duiding, conclusies en standpunten zijn vastgesteld door Politiek op Inhoud; Politiek op Inhoud draagt daarvoor de politieke verantwoordelijkheid.

MANAGEMENTSAMENVATTING**De kern in vijf vragen**

De kabinetsbrief van 26 juni 2026 kondigt aanvullende gebiedsmaatregelen aan rond kwetsbare natuur- en watergebieden. Voor Gemert-Bakel raakt deze discussie direct aan de Peelse Loop, het gecombineerde KRW-waterlichaam Bakelse Aa/Oude Aa/Kawaise Loop en de omgeving van De Bult. Politiek op Inhoud heeft de mogelijke lokale gevolgen onderzocht en het college om nadere informatie gevraagd. De inzet is niet om maatregelen bij voorbaat af te wijzen, maar om te voorkomen dat een generieke maatregel wordt ingevoerd voordat duidelijk is welk probleem waar ontstaat, welke bron welk aandeel heeft en welke maatregel aantoonbaar effect heeft.

> 1.000 ha

indicatieve omvang
bufferzones volgens ZLTO
voor Gemert-Bakel

€ 100 mln

theoretisch scenario bij €14 →
€4 per m² en exact 1.000 ha

2

relevante KRW-waterlichamen
in de analyse voor Gemert-
Bakel

250 m

afstand die in de aangeleverde
rijks-/Deltaresultwerking bij 17
beken wordt genoemd

1 Wat is de werkelijke bronverdeling?

Landbouw is voor de relevante waterlichamen een serieuze bron, maar niet de enige. Politiek op Inhoud vraagt om een actuele bronnenbalans per waterlichaam waarin landbouw, RWZI, gemeentelijke riooloverstorten, stedelijke afspoeling, bovenstroomse aanvoer en overige relevante bronnen afzonderlijk zichtbaar zijn.

2 Levert de voorgestelde zone aantoonbaar de benodigde reductie?

Een 250-meterzone is een beleidsinstrument, geen doel op zichzelf. Als een relevant deel van de belasting elders in het watersysteem ontstaat, kan een lokale gebruiksbepijking een grote impact hebben zonder het probleem evenredig op te lossen. Effectiviteit en proportionaliteit moeten daarom vóór juridische zonering worden onderbouwd.

3 Wie stelt de regel vast?

Voor de lokale gevolgen maakt het uit of Rijk, provincie, waterschap of gemeente de beperking juridisch vastlegt en via welk instrument. Het bevoegd gezag bepaalt niet alleen de regels, maar is ook van belang voor de route waarlangs ondernemers duidelijkheid of compensatie moeten zoeken.

4 Welke gevolgen ontstaan en welke ondersteuning is beschikbaar?

ZLTO komt indicatief uit op ruim 1.000 hectare aan bufferzones in Gemert-Bakel, grotendeels landbouwgrond. Beperkingen kunnen doorwerken in grondwaarde, pacht, bancaire zekerheden, bedrijfsopvolging en investeringsruimte. Vooraf moet daarom ook duidelijk zijn welke grond-, schade- en ondersteuningsinstrumenten beschikbaar zijn voor ondernemers die doorgaan, extensiveren, verplaatsen of stoppen.

5 Wie draagt uiteindelijk de financiële last?

Als overheidsbeleid het gebruik van landbouwgrond structureel beperkt, kan waardedaling ontstaan. De raad moet vooraf weten bij welk bestuursorgaan een verzoek wordt ingediend, welke schade vergoedbaar kan zijn en welk bestuursorgaan uiteindelijk de financiële gevolgen van het gekozen beleid draagt.

STANDPUNT VAN POLITIEK OP INHOUD

Geen 250 meter op de kaart zonder een bronnenboekhouding van de beek. De vervuiler moet bijdragen aan de oplossing, maar eerst moet duidelijk zijn welke bron welk deel van het probleem veroorzaakt en welke maatregel aantoonbaar werkt.

1. Aanleiding, reikwijdte en status van de analyse

De analyse ordent wat al vaststaat, wat indicatief is en welke informatie nog ontbreekt voordat de raad een inhoudelijke vervolgstap kan zetten.

Politiek op Inhoud heeft deze analyse opgesteld op basis van de kabinetsbrief van 26 juni 2026, de bijbehorende gebiedsgerichte uitwerking, een brief van agrarische organisaties in De Peel, informatie van ZLTO Gemert-Bakel, officiële rijks- en provinciale bronnen, gemeentelijke documentatie en eigen lokale gegevensanalyse. De analyse is bedoeld als onderlegger voor de gestelde raadsvragen en voor de beoordeling van de antwoorden van het college.

De analyse maakt bewust onderscheid tussen beleid dat al juridisch is vastgelegd en beleid dat nog in uitwerking is. De uiteindelijke regels voor de beekdalzones zijn nog niet definitief. Daarom wordt niet vooruitgelopen op de vraag welke individuele ondernemer uiteindelijk juridisch wordt geraakt.

Status van informatie

Status	Betekenis
Vaststaand / goed onderbouwd	Gebaseerd op officiële besluiten, rijks-/provinciale stukken, gemeentelijke documenten of reproduceerbare brondata.
Indicatief	Geeft de orde van grootte of richting aan, maar is nog geen definitieve juridische of taxatietechnische uitkomst.
Te verifiëren	Punt dat vóór een bestuurlijke conclusie of juridische doorwerking nader moet worden bevestigd.

Wat de analyse nadrukkelijk niet doet

- Een generieke 250-meterzone wordt niet op voorhand als onjuist of juist beoordeeld; de vraag is welke feitelijke reductie daarmee per waterlichaam wordt bereikt.
- PFAS, riooloverstorten en landbouwuitspoeling worden niet als dezelfde verontreiniging behandeld. Ze worden alleen gezamenlijk genoemd om te benadrukken dat publieke en private bronnen transparant en bron-specifiek in beeld moeten zijn.
- Het scenario van €100 miljoen is geen taxatie en geen schadeclaim, maar een rekenvoorbeeld om de orde van grootte van mogelijk vermogens-effect zichtbaar te maken.

2. Wat ligt er vanuit het Rijk op tafel?

Het kabinet kiest voor gebiedsgerichte maatregelen in en rond kwetsbare natuur- en watergebieden en combineert die met landelijke normen en ondersteuningsinstrumenten.

Op 26 juni 2026 presenteerde het kabinet een pakket voor landbouw, natuur, stikstof en water. Rond ongeveer honderd stikstofgevoelige natuurgebieden verwacht het kabinet aanvullende zones van 500 of 1.000 meter. Voor de landbouw in die natuurzones noemt het kabinet onder meer extensivering, herwaardering van landbouwgrond en ondersteuning bij omschakeling; daarvoor is €9 miljard beschikbaar gesteld. [1]

De beekdaldiscussie heeft een andere milieudoelstelling. In de stukken die Politiek op Inhoud van ZLTO ontving en in de bijbehorende rijks-/Deltaresuitwerking wordt voor 17 beken een bufferzone van 250 meter aan weerszijden genoemd. De Peelse Loop en het gecombineerde KRW-waterlichaam Bakelse Aa/Oude Aa/Kawaise Loop behoren tot de voor Gemert-Bakel relevante waterlichamen in die selectie. [3][4][5]

De landelijke modelanalyse geeft aanleiding om landbouwmaatregelen in deze waterlichamen serieus te onderzoeken, maar zij maakt niet automatisch iedere hectare binnen exact 250 meter tot dezelfde bron. Ook is nog niet definitief welke concrete gebruiksregels aan een toekomstige zone worden verbonden. Juist daarom is de lokale bronnenbalans en de gebiedsspecifieke uitwerking bepalend voor de uiteindelijke proportionaliteitsvraag.

Daarnaast kunnen beleidslijnen stapelen: zones rond kwetsbare natuur, landelijke bedrijfs- en grondgebondenheidsnormen, regels voor mest en gewasbeschermingsmiddelen, beregeningsbeleid en de mogelijkheid om nog vergunningen te verkrijgen. In de brief van agrarische organisaties in De Peel wordt die cumulatie expliciet als aandachtspunt genoemd. [3]

3. Bronnenanalyse vóór maatregel

De vraag is niet alleen of landbouw bijdraagt aan de belasting, maar welk deel van de opgave door welke bron wordt veroorzaakt en waar de meest effectieve reductie mogelijk is.

Politiek op Inhoud stelt niet dat landbouw buiten maatregelen moet blijven. De twee relevante KRW-waterlichamen kennen een landbouwopgave. Als uit betrouwbare brondata blijkt dat landbouw een aantoonbare bijdrage levert, ligt het voor de hand dat ook daar een bijdrage aan de oplossing wordt gevraagd. De bestuurlijke kernvraag is echter of de voorgestelde maatregel het probleem daadwerkelijk op de juiste plek aanpakt.

De kwaliteit van een beek is het resultaat van meerdere bronnen en routes. Naast landbouwuitspoeling kunnen RWZI's, gemeentelijke riooloverstorten, stedelijke afspoeling, bovenstroomse aanvoer, inlaatwater en historische belasting bijdragen. De relatieve bijdrage verschilt per waterlichaam. Een effectieve aanpak vraagt daarom om een actuele bronnenboekhouding per beek. [4][5]

Wanneer een substantieel deel van de belasting bovenstrooms of via een andere bron ontstaat, kan een lokale gebruiksbeperking op landbouwgrond dat deel van het probleem niet oplossen. Een maatregel kan dan ruimtelijk en economisch ingrijpend zijn, terwijl het doelbereik beperkt blijft. Dat is precies het risico van een schijnoplossing: veel beperking, maar onvoldoende milieueffect.

De brief van agrarische organisaties in De Peel bevat daarbij ook een constructieve lijn: meten, monitoren en doelsturing. Ondernemers noemen eigen metingen naar nutriëntenverliezen op perceelsniveau. Politiek op Inhoud vindt het relevant dat aantoonbare resultaten en gebiedsspecifieke gegevens kunnen meewegen in plaats van uitsluitend een uniforme afstand. [3]

4. De gemeente moet ook haar eigen bijdrage inzichtelijk maken

Een bronnenanalyse is pas geloofwaardig wanneer dezelfde transparantie wordt gevraagd van publieke systemen als van agrarische ondernemers.

Het gemeentelijke Watertakenplan bevat gemengde riooloverstorten. Bij extreme neerslag kan vanuit een gemengd rioolstelsel verdund maar ongezuiverd afvalwater op oppervlaktewater worden geloosd. In de gemeentelijke documentatie is bij De Rips bovendien een afvoerroute richting de Peelse Loop opgenomen. [4][14]

Dit betekent niet dat riooloverstorten dezelfde stofbelasting veroorzaken als landbouwuitspoeling. Juist daarom moeten frequentie, duur, geloosd volume en de feitelijke stikstof-, fosfaat- en overige vuilvracht per relevante overstort in beeld worden gebracht. Politiek op Inhoud vraagt het college ook om in het Water- en Rioleringsprogramma zichtbaar te maken welke reductie de gemeente zelf realiseert en binnen welk tijdpad.

De PFAS-problematiek bij de voormalige vliegbasis De Peel betreft een andere stofgroep en mag niet worden afgetrokken van de nutriëntenopgave van de landbouw. Het voorbeeld onderstreept wel een bestuurlijk beginsel: wanneer overheden ingrijpende maatregelen van private partijen vragen, moeten publieke bronnen en maatregelen eveneens transparant worden gemaakt. [15]

5. Lokale omvang, cumulatie en agrarisch perspectief

ZLTO komt voor Gemert-Bakel indicatief uit op ruim 1.000 hectare aan bufferzones. De betekenis daarvan hangt af van de concrete gebruiksregels, maar de schaal maakt een bedrijfseffectanalyse noodzakelijk.

ZLTO heeft indicatief berekend dat ruim 1.000 hectare binnen de besproken bufferzones in Gemert-Bakel kan vallen, grotendeels landbouwgrond. Dat cijfer is geen definitieve juridische kaart: beekassen, gemeentegrenzen, overlap tussen zones, niet-agrarische gronden en mogelijke stapeling met andere regimes moeten exact worden verwerkt. [3][4]

De mogelijke gevolgen zijn breder dan een hectaregetal. Beperkingen kunnen doorwerken in bemesting, gewasbescherming, teeltkeuze, veebezetting, hydrologie, pacht, financiering, bedrijfsopvolging, investeringen en vergunningverlening. De brief uit De Peel wijst daarnaast op samenhang met beregeningsbeleid en op het belang van vergunningverlening voor toekomstperspectief. [3]

Politiek op Inhoud vraagt daarom niet alleen hoeveel hectare geometrisch binnen een zone ligt, maar ook hoeveel kadastrale percelen, agrarische bedrijfslocaties, gebouwen en bedrijven worden geraakt en waar meerdere regimes tegelijk gelden. De precieze juridische definitie van “geraakt” is daarbij essentieel.

6. Grondwaarde: waarom de financiële orde van grootte ertoe doet

Als gebruiksmogelijkheden structureel worden beperkt, kan dat de marktwaarde en bancaire zekerheidswaarde van landbouwgrond beïnvloeden. De daadwerkelijke schade kan pas na concrete regels en taxatie worden vastgesteld.

Politiek op Inhoud gebruikt een eenvoudig scenario om de mogelijke schaal zichtbaar te maken. Het is nadrukkelijk geen taxatie en geen voorspelling van de uiteindelijke schade.

Indicatieve oppervlakte	1.000 hectare
Oppervlakte	10.000.000 m ²
Scenario waarde vóór beperking	€14 per m ²
Scenario waarde ná beperking	€4 per m ²
Verschil	€10 per m ²
Theoretisch vermogenseffect	€100.000.000

Bij exact 1.000 hectare en een waardedaling van €10 per m² bedraagt het rekenkundige verschil €100 miljoen. ZLTO spreekt over ruim 1.000 hectare; bij dezelfde aannames zou het theoretische bedrag dus boven €100 miljoen kunnen uitkomen. Dat betekent niet dat de daadwerkelijke schade zo hoog zal zijn. Niet iedere hectare is noodzakelijk landbouwgrond, niet ieder perceel krijgt dezelfde beperking en marktwaarden verschillen. Het scenario laat wel zien waarom grondwaarde, bancaire zekerheidswaarde, pacht en bedrijfsopvolging vooraf in de besluitvorming thuishoren.

7. Gelderland als uitvoeringsvoorbeeld

Gelderland heeft inmiddels laten zien hoe gebiedszonering kan overgaan van beleidsrichting naar juridisch bindende regels. Het Gelderse regime is niet hetzelfde als de 250-meterbeekdalzone, maar is bestuurlijk relevant als precedent voor de manier waarop zonering kan doorwerken.

Provinciale Staten van Gelderland namen op 23 september 2026 een wijziging van de Omgevingsverordening aan. De wijziging treedt op 23 oktober 2026 in werking, met voor sommige regels een latere datum. De stikstofreductiegebieden bestaan uit stikstofgevoelige natuur en stroken van maximaal 500 meter eromheen. [6][7]

Voor landbouwgrond hanteert Gelderland een duidelijke perceelsregel: ligt meer dan 50% van een kadastraal perceel binnen de strook, dan gelden de regels voor het hele perceel. Dat is voor Gemert-Bakel relevant omdat de economische impact van een 250-meterzone sterk kan verschillen afhankelijk van de vraag of alleen het geometrische deel binnen de zone wordt geraakt of het gehele perceel. [7]

De Gelderse regels laten ook zien dat zonering concrete gebruikbeperkingen kan opleveren. De provincie noemt onder meer een verbod op nieuwe veehouderijen in het reductiegebied, beperkingen op uitbreiding van niet-grondgebonden veehouderijen, behoud van grasland en vanaf 2030 een verbod op stikstofhoudende kunstmest. De provincie koppelt hier flankerend beleid aan. [8]

De vergelijking kent een duidelijke grens: Gelderland regelt stikstofreductie rond kwetsbare natuur, terwijl de Gemert-Bakelse 250-meterdiscussie primair over beekdalen, nutriënten en waterkwaliteit gaat. De kabinetsaanpak heeft de Gelderse lijn wel expliciet als voorbeeld genoemd waarop wordt voortgebouwd. [2]

8. Wie betaalt als overheidsbeleid waarde aantoonbaar vermindert?

Het antwoord hangt af van het juridische instrument, het soort schade en de gekozen compensatie- en grondinstrumenten. Subsidie, flankerend beleid en nadeelcompensatie zijn niet hetzelfde.

Het kabinet erkent dat zonering rond kwetsbare natuur ingrijpend kan zijn en noemt een ondersteuningspakket voor boeren met onder meer herwaardering van landbouwgrond, extensieve bedrijfsvoering en omschakeling; hiervoor is €9 miljard aangekondigd. Dit is echter geen algemene garantie dat iedere individuele waardedaling volledig wordt vergoed, en de precieze financiële uitwerking van beekdalmaatregelen vraagt afzonderlijke duidelijkheid. [1]

Onder de Omgevingswet kan nadeelcompensatie aan de orde zijn bij rechtmatig overheidshandelen wanneer schade boven het normale maatschappelijke of bedrijfsrisico uitgaat en een betrokkene onevenredig zwaar treft. Rechtstreeks werkende regels in een omgevingsverordening, waterschapsverordening, omgevingsplan of AMvB kunnen daarbij schadeoorzaak zijn; instructieregels op zichzelf zijn dat niet. Directe schade op het eigen perceel moet bovendien worden onderscheiden van indirecte schade door activiteiten in de omgeving. [9]

Ook tussen overheden kan de financiële verantwoordelijkheid relevant zijn. De Omgevingswet biedt onder voorwaarden ruimte om extra kosten die een bestuursorgaan maakt als gevolg van een verzoek, instructie of locatiegerichte instructieregel van een ander bestuursorgaan geheel of gedeeltelijk te verhalen. [10]

Voor de gemeenteraad komt dit neer op vijf vragen die vóór juridische zonering helder moeten zijn: wie vervuult en in welke mate; welke maatregel werkt aantoonbaar; welk bestuursorgaan stelt de regel vast; welke gevolgen ontstaan en welke schade- en ondersteuningsroute geldt voor ondernemers die doorgaan, extensiveren, verplaatsen of stoppen; en wie draagt uiteindelijk de financiële last?

9. Waarom Politiek op Inhoud raadsvragen heeft gesteld

De analyse laat een aantal wezenlijke vragen open die niet uit de landelijke beleidsstukken alleen kunnen worden beantwoord. Daarom heeft Politiek op Inhoud op vrijdag 25 september 2026 een samenhangende serie raadsvragen aan het college gesteld. Daarmee zetten wij bewust de eerste bestuurlijke stap: eerst de feitelijke situatie voor Gemert-Bakel scherp krijgen, voordat de raad bepaalt welke politieke en bestuurlijke vervolgstap nodig is.

Politiek op Inhoud wil niet wachten tot alle juridische keuzes elders zijn vastgelegd voordat de gevolgen voor Gemert-Bakel in beeld zijn. De gemeente heeft zowel belang bij het daadwerkelijk halen van natuur- en waterkwaliteitsdoelen als bij een toekomstbestendige agrarische sector. Beide belangen vragen om maatregelen die aantoonbaar werken en waarvan de lasten uitlegbaar worden verdeeld.

De raadsvragen volgen dezelfde volgorde als deze analyse: eerst vaststellen wat het probleem per waterlichaam is en welke bronnen bijdragen; daarna bepalen welk effect van de maatregel wordt verwacht; vervolgens de lokale ruimtelijke en economische gevolgen in beeld brengen; en tenslotte duidelijk maken hoe verantwoordelijkheden, ondersteuning en eventuele schade worden geregeld. Daarnaast vraagt Politiek op Inhoud welke bestuurlijke acties het college sinds 26 juni al richting Rijk, Provincie Noord-Brabant en Waterschap Aa en Maas heeft ondernomen en wordt het college gevraagd inhoudelijk op deze analyse te reflecteren.

Mede op basis van de antwoorden wil Politiek op Inhoud het initiatief nemen om in de gemeenteraad te bespreken welke bestuurlijke boodschap Gemert-Bakel aan Waterschap Aa en Maas, Provincie Noord-Brabant en het kabinet wil meegeven. Onze voorkeur is dat een eventuele vervolgstap, waar mogelijk, gezamenlijk namens de raad wordt gezet. Daarom is een snelle én zorgvuldige beantwoording belangrijk: de raad moet zijn inbreng kunnen bepalen zolang de beleidsuitwerking nog beïnvloedbaar is, en niet pas nadat keuzes elders feitelijk of juridisch zijn vastgelegd.

Beoordelingskader voor de raad

Probleem	Welke concrete KRW- of natuurdoelstelling wordt niet gehaald en welke belasting moet worden verminderd?
Bron	Welke bronnen veroorzaken welk aandeel van die belasting en hoe betrouwbaar is die verdeling?
Maatregel	Welke maatregel levert aantoonbaar de benodigde reductie en waarom is deze doelmatig en proportioneel?
Gevolg	Welke percelen, bedrijven, grondwaarden, financieringen en ontwikkelmogelijkheden worden geraakt, inclusief cumulatie?
Rekening	Welke ondersteuning, compensatie of schadevergoeding is beschikbaar en welk bestuursorgaan draagt de uiteindelijke kosten?

10. Conclusie Politiek op Inhoud

De bestuurlijke keuze gaat niet alleen over de breedte van een zone, maar over de hele keten van bron naar maatregel, gevolg en rekening.

Als uit een betrouwbare bronnenanalyse blijkt dat landbouw een aantoonbare bijdrage levert aan een waterkwaliteitsprobleem, is het logisch dat ook daar een bijdrage aan de oplossing wordt gevraagd. De maatregel moet het probleem echter aantoonbaar aanpakken en in verhouding staan tot de bronbelasting en het doelbereik.

Voor Gemert-Bakel is de potentiële impact te groot om de uitwerking als een technische afstandsdiscussie te behandelen. ZLTO komt indicatief uit op ruim 1.000 hectare aan bufferzones. Alleen al als orde-van-grootte-scenario laat een waardedaling van €14 naar €4 per m² bij exact 1.000 hectare een theoretisch vermogenseffect van €100 miljoen zien. Tegelijkertijd heeft de gemeente zelf bronnen en verantwoordelijkheden in het watersysteem die in dezelfde bronnenbalans zichtbaar moeten zijn.

Politiek op Inhoud heeft met deze analyse en de op 25 september gestelde raadsragen het initiatief genomen om dit onderwerp tijdig en feitelijk in de gemeenteraad te agenderen. Na beantwoording wil Politiek op Inhoud de raad uitnodigen om te bezien welke gezamenlijke bestuurlijke boodschap richting Waterschap Aa en Maas, Provincie Noord-Brabant en het kabinet nodig is. Daarbij staat niet het vooraf afwijzen of omarmen van één instrument centraal, maar de juiste volgorde: bronverdeling vaststellen, doelbereik onderbouwen, lokale gevolgen in beeld brengen en vervolgens de juridische en financiële consequenties zorgvuldig regelen.

25 september 2026

Jan Vroomans

Politiek op Inhoud
Gemert-Bakel

BIJLAGE A

Raadsvragen van Politiek op Inhoud aan het college

De analyse hierboven leidt tot concrete informatievragen voor Gemert-Bakel. Daarom heeft Politiek op Inhoud deze raadsvragen op vrijdag 25 september 2026 aan het college gesteld. De antwoorden moeten de raad in staat stellen om op basis van dezelfde feiten te beoordelen wat de aangekondigde beleidslijn lokaal betekent en welke bestuurlijke inzet richting waterschap, provincie en kabinet nodig is.

Gesteld op vrijdag 25 september 2026

De vragen zijn geordend van bron en effectiviteit naar ruimtelijke gevolgen, financiële consequenties en bestuurlijke vervolgstappen. De bijgevoegde analyse vormt de inhoudelijke achtergrond bij de vragen.

A. Bronnen en effectiviteit

- 1 Kan het college per relevant KRW-waterlichaam - Peelse Loop en Bakelse Aa/Oude Aa/Kawaise Loop - een actuele bronnenbalans beschikbaar stellen voor stikstof en fosfaat en, waar relevant, gewasbeschermingsmiddelen, uitgesplitst naar landbouw, RWZI, gemeentelijke riooloverstorten, stedelijke afspoeling, bovenstroomse aanvoer en overige relevante bronnen?
- 2 Kan het college voor de gemeentelijke riooloverstorten die direct of indirect op deze waterlopen afwateren inzicht geven in frequentie, duur, geloosd volume en - voor zover gemeten of berekend - stikstof-, fosfaat- en overige vuilvracht?
- 3 Welke concrete reductie van de relevante belasting wordt voor deze waterlichamen verwacht van een 250-meterzone en welke alternatieve, meer brongerichte of doelgestuurde maatregelen zijn onderzocht?
- 4 Is het college bereid bij de verdere uitwerking ook mogelijkheden voor meten, monitoren en doelsturing op gebieds- of perceelsniveau te betrekken, zodat aantoonbare resultaten kunnen meewegen in plaats van uitsluitend een uniforme afstand?

B. Lokale ruimtelijke gevolgen en cumulatie

- 5 Kan het college met een actuele GIS-analyse inzichtelijk maken hoeveel hectare, kadastrale percelen, agrarische bedrijven, gebouwen en bedrijfslocaties binnen de beoogde zones liggen, en waar deze zones stapelen met andere natuur-, water- en stikstofregimes?
- 6 Welke concrete gebruiksbeperkingen worden binnen de zones overwogen, welk bestuursorgaan legt die juridisch vast en wordt een perceelsregel overwogen waarbij een gedeeltelijk geraakt perceel geheel onder het regime valt?
- 7 Hoe worden de cumulatieve gevolgen meegenomen van de beekdalzones, de zones rond De Bult/kwetsbare natuur, landelijke bedrijfs- en grondgebondenheidsnormen, beregeningsbeleid en de mogelijkheden voor vergunningverlening en bedrijfsontwikkeling?

C. Grondwaarde, bedrijfscontinuïteit en compensatie

- 8 Welke gevolgen verwacht het college voor grondwaarde, pachtwaarde, bancaire zekerheidswaarde, financieringsruimte, bedrijfsopvolging en investeringsmogelijkheden wanneer het gebruik van landbouwgrond binnen de zone structureel wordt beperkt?
- 9 Welke compensatie-, grond- en ondersteuningsinstrumenten worden voorzien voor ondernemers die doorgaan, extensiveren, omschakelen, verplaatsen of stoppen?
- 10 Welke overheid draagt uiteindelijk de financiële last van aantoonbare schade of waardedaling en welke afspraken bestaan of worden voorzien tussen Rijk, provincie, waterschap en gemeente?
- 11 Hoe wordt voorkomen dat langdurige onzekerheid over toekomstige zonering al vóór inwerkingtreding leidt tot waardedaling, beperktere financierbaarheid of uitstel van investeringen, terwijl de uiteindelijke regels en compensatievoorwaarden nog niet duidelijk zijn?

D. Eigen overheidsbijdrage en bestuurlijke inzet

- 12** Welke eigen reductieopgave neemt de gemeente op voor riooloverstorten en andere gemeentelijke bronnen, en hoe wordt die bijdrage zichtbaar gemaakt in dezelfde bronnenbalans die van andere sectoren wordt gevraagd?
- 13** Welke ruimte ziet het college om samen met Waterschap Aa en Maas, Provincie Noord-Brabant en het Rijk te pleiten voor een gebiedsspecifieke uitwerking waarin eerst bronanalyse en aantoonbaar effect worden vastgesteld en pas daarna juridische zonering en financiële gevolgen worden uitgewerkt?
- 14** Is het college bereid de raad tijdig te informeren voordat onomkeerbare bestuurlijke keuzes over de lokale doorwerking van de zones worden gemaakt, zodat de gemeenteraad desgewenst gezamenlijk richting waterschap, provincie en kabinet positie kan bepalen?

E. Reeds ondernomen bestuurlijke acties en reflectie op de analyse

- 15** Welke bestuurlijke acties heeft het college sinds de stikstofbrief van het kabinet van 26 juni 2026 ondernomen richting het Rijk, Provincie Noord-Brabant en Waterschap Aa en Maas over de mogelijke gevolgen van de aangekondigde gebiedszones voor Gemert-Bakel? Kan het college daarbij aangeven wanneer overleg heeft plaatsgevonden, met welke bestuursorganen en vertegenwoordigers is gesproken, welke onderwerpen vanuit Gemert-Bakel zijn ingebracht, welke afspraken of conclusies daaruit zijn voortgekomen en welke vervolgacties zijn voorzien? Graag ontvangen wij tevens de beschikbare gespreksverslagen, bestuurlijke terugkoppelingen, notities, correspondentie of andere schriftelijke vastlegging van deze contacten.
- 16** Hoe beoordeelt het college de bij deze raadsvragen gevoegde analyse van Politiek op Inhoud, “Gebiedszones, waterkwaliteit en de agrarische sector in Gemert-Bakel”? Wij verzoeken het college in ieder geval te reflecteren op de noodzaak van een actuele bronnenanalyse per relevant KRW-waterlichaam, de effectiviteit en proportionaliteit van een generieke 250-meterzone, het meenemen van gemeentelijke en andere publieke bronnen zoals riooloverstorten, de mogelijke gevolgen voor grondwaarde en bedrijfscontinuïteit, de financiële verantwoordelijkheid bij aantoonbare waardedaling en de door Politiek op Inhoud voorgestelde volgorde van probleem, bron, maatregel, gevolg en compensatie. Indien het college onderdelen van de analyse niet deelt, verzoeken wij concreet aan te geven welke onderdelen dat betreft, op welke feiten of onderzoeken die afwijkende beoordeling is gebaseerd en welke benadering het college daarvoor in de plaats hanteert.

BIJLAGE B

Bronnen, methodiek en herleidbaarheid

De analyse combineert officiële rijks- en provinciale beleidsstukken, informatie van ZLTO en agrarische organisaties in De Peel, gemeentelijke documentatie en lokale gegevensanalyse. Waar cijfers of voorbeelden indicatief zijn, wordt dat expliciet benoemd. Juridische conclusies worden niet getrokken waar de definitieve regelgeving nog ontbreekt.

Belangrijkste bronnen

- [1] Rijksoverheid, “Kabinet haalt Nederland van het stikstofslot”, 26 juni 2026. — Maatregelenpakket, 500/1.000-meterzones rond kwetsbare natuur, herwaardering landbouwgrond en €9 miljard ondersteuning. [online bron](#)
- [2] Rijksoverheid, letterlijke tekst persconferentie na ministerraad, 26 juni 2026. — Kabinet noemt de Gelderse aanpak als voorbeeld waarop wordt voortgebouwd. [online bron](#)
- [3] ZLTO De Peel, ZLTO Gemert-Bakel, AJK De Peel en Stichting Leefbaar Peelland, brief “Zonering beekdalen en N2000 De Peel”, 9 juli 2026. — Signalen over effectiviteit, toekomstperspectief, cumulatie, meten/monitoren en vergunningverlening.
- [4] Politiek op Inhoud, conceptanalyse “Bufferzones, stikstof en waterkwaliteit in Gemert-Bakel”, 10 september 2026. — Lokale ordening van rijksstukken, ZLTO-informatie en gemeentelijke bronnen.
- [5] Deltares, “Doorrekening effecten maatregelen in brede bufferzones langs beekdalen voor KRW-doelbereik nutriënten”, definitieve versie 18 december 2025. — Onderliggende modelanalyse zoals gebruikt in de aangeleverde stukken.
- [6] Provincie Gelderland, wijziging Omgevingsverordening Gelderland 2025-2026. — Besluit Provinciale Staten 23 september 2026; inwerkingtreding 23 oktober 2026. [online bron](#)
- [7] Provincie Gelderland, “Stikstofreductiegebieden”. — Stroken maximaal 500 meter en 50%-perceelsregel. [online bron](#)
- [8] Provincie Gelderland, “Omgevingsverordening” / regels agrarische sector. — Voorbeelden van concrete gebruiksbependingen en fasering. [online bron](#)
- [9] Informatiepunt Leefomgeving, “Nadeelcompensatie”. — Directe/indirecte schade, schadeoorzaken en voorwaarden onder de Omgevingswet. [online bron](#)
- [10] Informatiepunt Leefomgeving, “Kosten verhalen op ander bestuursorgaan”. — Mogelijkheden voor vergoeding van extra kosten tussen bestuursorganen onder voorwaarden. [online bron](#)
- [11] Gemeente Gemert-Bakel, Gemeentelijk Watertakenplan 2019-2023, inclusief bijlagen over riooloverstorten. — Lokale publieke bron in de analyse.
- [12] Gemeente Gemert-Bakel, beantwoording raadsvragen bodem-/waterverontreiniging voormalige vliegbasis De Peel, 26 maart 2025. — Lokale publieke bron; PFAS wordt inhoudelijk onderscheiden van de nutriëntenopgave.

Gebruik van AI

Voor het verzamelen en structureren van bronnen, het vergelijken van openbare beleidsinformatie, gegevensanalyse, GIS-ondersteuning en redactionele uitwerking is AI als hulpmiddel gebruikt. AI is niet de afzender van dit rapport. Politiek op Inhoud heeft de onderzoeksvragen bepaald, de relevante feiten en onzekerheden gewogen, de conclusies vastgesteld en de politieke standpunten geformuleerd. De verantwoordelijkheid voor deze analyse en de raadsvragen ligt bij Politiek op Inhoud.

Herleidbaarheid en beperkingen

- De indicatie van ruim 1.000 hectare is afkomstig uit informatie van ZLTO en wordt als indicatief gepresenteerd.
- Het scenario van €100 miljoen is uitsluitend een rekenvoorbeeld op basis van exact 1.000 hectare en de aannames €14 en €4 per m².
- De Gelderse stikstofreductiegebieden zijn niet hetzelfde als de beekdalzones; het voorbeeld wordt gebruikt om te laten zien hoe zonering juridisch en economisch kan doorwerken.
- Voor riooloverstorten wordt niet verondersteld dat de belasting gelijk is aan landbouwuitspoeling; Politiek op Inhoud vraagt juist om feitelijke kwantificering per bron.
- De uiteindelijke juridische werking van een toekomstige beekdalzone kan pas worden beoordeeld wanneer de definitieve regels, het bevoegd gezag en de begrenzing bekend zijn.